

NÉPNEVELŐ.

NEVELÉS- ÉS OKTATÁSÜGYI LAP

A MAGYARORSZÁGI LATIN ÉS GÖRÖG SZERTARTÁSÚ KATH. NÉPOKTATÁSI INTÉZETEK SZÁMÁRA.

KIADJA A SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT.

Megjelenik minden vasárnap egy ivnyi terjedelemben.

Megkapja e lapot minden kath. népoktatási intézet egy-egy példányban **ingyen**.

Előfizetési ár: egész évre 3 frt. Kéziratokat nem küldünk vissza.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

BUDAPEST,

Szentkirályi utca 28. szám.

(Szent-István-Társulat.)

A hirdetések árszabálya:

A pályázati hirdetéseknel minden egyes szóért, minden közlés után 3 kr. (6 fillér) fizetendő. — Egyéb hirdetéseknel egész oldal 16 frt, fél 8 frt, negyedrészt 4 frt és egy nyolczadrész oldal 2 frt. A 30 kr. bélyegilletéket a hirdető fizeti.

A díjak előre beküldendők a Szent-István-Társulatot.

Az országos tanítói nyugdijtvény sérelmes pontjai.

Az e czímen megjelent cikksorozat szerzője óhajainkat közvetlen hűséggel tolmácsolta: a szerkesztő úr általános felhívására bátorkodom a javaslatokhoz egyet-mást hozzáfűzni, amik bár itt-ott inkább a mellékdolgokat érintik, de annyira érdekeink körébe esnek, hogy figyelmünket el nem kerülhetik. Így:

1. Az utóbbi években igen sokan vétettek fel a nyugdíjjogosultak közé, mint: a gyakorló iskolák, az emberbaráti intézetek, az alsófoku kereskedelmi és ipariskolák stb. stb. tanítói. A gondoskodás helyes, de nem tartom a nyugdíjalap ép-sege tekintetében czélszerűnek, s a nyugdíj-alapot megteremtő egyik faktor, a tanítóság érdekeivel szemben méltányosnak, hogy a befogadó kör egyre tágul, mikor az ellenszolgáltatás távolról sem áll arányban az elvállalt teljesítménnyel. Így aztán, bár a nyugdíjalap vagyona ma már majdnem 13 millió forint, nem esodálom, ha a tanítók jogos kérelmére, mely a nyugdíjba számító évek avagy az évi járulék kisebbitését czélozza — az a válasz: nem engedi a nyugdíjalap.

Az állam s az illető iskolafőntartók nagyobb mérvű hozzájárulása szükséges legelső sorban, ha a cikksorozat I. II. VI. pontjaiban kontemplált előnyöket akarjuk.

2. Tanítónó-kartársaink nagyobb része hadjon. férfitanító-kartársaink tekintélyes része nőtlen. A tanítói pálya nem alkalmas a tekegyűjtésre. Ha azt a magánosan álló kartársnót avagy kartársat a halál elragadja, akárhányszor — mivel övei nincsenek — csak a könyörület juttatja nyughelyére, noha, talán több évi működése révén elévülhetetlen érdemeket szerzett a népnevelés, a közművelődés, esetleg társadalmi téren.

A méltányosság és az emberi érzés nevében kérjük azt az intézkedést, hogy *ilyen ma-*

gánosan álló kollégáink, ha nem nyugdíjas állapotban halnak el, a rendes fizetésnek, ha pedig nyugdíjas állapotban, a nyugdíjnak legalább 3 havi összegét kapják mint temetési költséget, a mit vagy az iskolahatóság vegyen fel, vagy a netalán helyben lévő valamely rokon elszámolás terhe mellett.

Ennyit megérdemelünk, ennyi jogot formálhatunk úgy az iskolafőntartóval, mint jogi személylyel, valamint a nyugdíjalappal szemben, amelyet fillereinkkel mi is növeltünk.

3. Az 1892. évi 37.295. sz. a. rendelettel kiadott kultuszminiszteri Utasítás II. r. 4. pontja azt mondja: »Ha a tanító az összes kellekek megszerzésétől számított egy évi határidőn belül az okmányok felterjesztésére vonatkozó kötelezettségének eleget tenni elmulasztja, a nyugdíjjogosultság részére azon év kezdetétől számítandó, mely év folyamában okmányait felvétele végett felterjeszti.« Hivatkoztam Utasítás II. r. 1. pontjában pedig beszűnteti azt a szokást, hogy a tanfelügyelő a tanítót a nyugdíjintézménybe lépésre felhívja.

Ugy ám, de melyik fiatal kartársunknak jut az eszébe, hogy első alkalmaztatásával azonnal jelentkezzen! Egészen máson jár akkor az ő esze! Ez is a magyarázata annak, hogy a legújabb kimutatás szerint a tanítói állásoknak több mint negyedén nyugdíjjogosultság nélkül valók a tanítók.

Persze, hogy ebből az alapnak haszna van, mert a község megfizeti az állás után köteles járulékot, a tanító meg későbbben lépven be az intézménybe, nem egyszer 5—6 évet is veszít, amely időre nem fogja igénybe venni a nyugdíjat.

Ez a forrás nem méltó a nyugdíjintézethez.

Köteleztessenek az iskolahatóságok arra, miszerint a tanító alkalmaztatását rögtön bejelentse a tanfelügyelőnek, ki is nyomban intézkedjen a nyugdíjkötelékbe leendő fel-

vétel iránt, amint tényleg megvan ez a figyelemzetes az állami tanítók kinevezésében.

Csakis így lesz teljes eredménye a cikkíró úr jelezte II. pontnak.

4. Az 1891. évi 43. t.-cz. 9. §-a humanusan intézkedik árvainkról s a szülőlen árvák részére arvaházakról gondoskodik, melyeknek neveltetésük tartama alatt átszolgáltatja az árva megillető gyámpénzt.

Az 1868. évi XXXVIII t.-cz. 46. §-a a neveltetésük tartama alatt 16 éves korukig gál jelezte. Az új törvény tehát bizonytalan, bizonytalanságát fokozza, hogy az utóbbira sehol sem ezélez. Vegyük a jobbat. Másrészt a 16-ik év kevés is. 16 év s aztan szélnek eresztik!?

Mi is teszünk annyi szolgálatot a hazának, mint a katonák, kiknél a gyermekek felnevelésére, kitaníttatására dús alapítványok, külön iskolák léteznek.

Ezt a gondoskodást óhajtja a tanítósg is, ha mindjárt a nyugdíjalap terhére. Hány árváknak volna tehetsége a tudományos pályára! *A nevelést addig szeretnők a nyugdíjalap terhére, míg az árvaház mellett az iskolázás eszközölhető, s ha az árva tovább kényszerül menni, a tudományos pályá bevégsését ösztöndíjjal kérjük lehetővé tenni.* Az állami hivatalnokok gyermekei is részesülnek neveltetési díjban 24 éves korukig még apjuk életében is, ha mindjárt az apa nyugdíjas korban másodsor is megnősült. (1885. XI. t.-cz.)

5. Az 1891. évi 43. t.-cz. 5. §-a megemlékezik az özvegyi segélypénzről. A sorok világosan elárulják, hogy az intézkedés azon esetre szól, ha a férj nem nyugdíjas állapotban hal el. És ha nyugdíjas állapotban hal el?!... Mi vétetik ekkor utolsó beszámítható fizetésnek? Mit kap az özvegy addig, míg segélypénzügye elintéződik? Mert hogy férje nyugdíjat nem hagyják meg, az a §§ ből ilyen látszik.

Kimondatni szeretnők, hogy *a nyugdíjas állapotban elhalt tanító özvegyei és árvái a halálozás után a segély- és gyámpénz tekintetében az 1891. évi 43. t.-cz. 5. illetve 8. §-a szerint részesüljenek.*

Minthogy pedig az az átmeneti intézkedés, t. i. az, hogy az érdekelt fel a férj avagy az apa halála után kérelmez s míg a kérvény elintézését nyer, időt igényel, az 1868. évi XXXVIII t.-cz. 140. §-a és az 1893. évi XXVI t.-cz. 1. §-a ekként lenne kibővíendő: *... illetve, ha nyugdíjas állapotban történt az elhalálozás, annak nyugdíját, majd ennek megfelelő folytatásaképpen, hogy: »a fentebbi módon újra kiszabandó segély, illetve gyámpénz feléül mulva tétetik folyóvá.«*

6. Meltányos intézkedést kíván az az eset, midőn valaki ideiglenesen lett nyugdíjazva s azok megszűnven, újra munkaképessé lesz.

Ugy tudom, hogy ilyenkor a nyugdíjas álla-

potban töltött évek nem számítódnak s a szolgálat is a nyugdíjigényhez újonnan kezdődőnek vétetik.

Ez méltánytalan, mert a szolgálat összevé így nem felel meg a működés valóságának s ha a második szolgálatba lépés után a működés csak 9 évig tart, ez a nyugdíjba nem számítódik, holott — tegyük fel, hogy az első szolgálat 10 évig tartott — ezzel már 19 évig húzta az illető az igát s csak 10 évet élvez. (Egyebekről a jövő számban)

Magyar nyelvtan az elemi iskola I. osztályában.

(Folytatás és vége.)

A tanító épít, vagy ront a nyelvoktatás tekintetében a szerint, amint nyelvoktatási öntudattal jár el, vagy azt figyelmen kívül hagyja.

Talan mondanom sem kell, hogy az első osztály a nyelvoktatás dolgában csak úgy oldhatja meg feladatát, ha a tanító beszédje mintaszerű. Ez a tanítói, vagy ha úgy tetszik venni, iskolai beszéd, valami más, valamivel több, mint az egyszerű köznapi beszélgetés. Nem keresett, nem mesterkelt, hanem kifejező, szép, egyszóval mintaszerű. De vajjon miben éri el a tanító beszédje a mintaszerűséget? Elsősorban avval, ha oly tiszta magyarsággal szól az, hogy a nyelvtani és stílusztikai szabályok ellen soha egy jottat sem hibáz, ha a tanító tisztán kivehetőleg hangoztatja ki a szóhangokat, ha az »s« nem hallatszik »sz«-nek, a »k« »g«-nek, a »p« »b«-nek, a »t« »d«-nek; ha kerüli a tájszólást, ha a tanító beszédje a gyermekek felfogásához mérten egyszerű, világos, attetsző, johangzásu, szabatos, logikailag rendezett, ha választékos, sem nem póriás, sem nem egyhangu, hanem élénk, a figyelmet lebilincselő stb. Véghetetlenül nagy hiba, ha a tanító nemcsak elhallgatja, hanem maga is használja az efajta szólásformákat: kezibe kezébe helyett, erromlott, e/romlott helyett, ha/otta hall/otta helyett, mondjal mondj helyett, vóna volna helyett, ülle! ülj le helyett, tedd a kalapot a fejedbe fejedre helyett, mit irtam a tablán a tablára helyett, olvasd ezt a betűt e helyett, hangoztasd ezen betű hangját, olvasd meg ezen golyókat, e helyett: számlald meg stb. A gyermekek beszédje körül észlelt hibákat a leggondosabban a szoktatás hosszas műtétével kell orvosolni.

Ezek után lássuk, hogy az oktatás egyes tárgyainál mire kell figyelnünk a fölvevett szempontból!

Itt van első helyen mindjárt a *beszédeértelemgyakorlat*, melyet — mellesleg legyen mondva — bátran nevezhetnénk a társalgás tantárgyának. Amilyen mértékben tágitja ezen tárgy a gyermekek szemléletkörét, fogalomkörét, éppen olyan mértékben gazdagítja, műveli a gyermekek nyelvképességét. Csak a formászerűséget kell azonban itt is, valamint a tanítás egész vonalán, kerülnünk. A tárgyak és dolgok

száraz meghatározásai, az életnélküli untató közlések olyan pánczélok, melyek nemcsak a gondolkodásnak szabadabb mozgását gátolják, hanem a beszédképességet és kifejezési készséget is a legnagyobb mértékben akadályozzák. Nem ilyeneknek képzem én a beszéd-értelemgyakorlatokat, hanem olyanoknak, amelyek a szellemre világosítólag, a szívre felmelegítőleg, a nyelvre fejlesztőleg hatnak. E tekintetben a lélektani ismeretek, a tökéletes nyelvtani tudás vezetik biztos ösvényen a tanítót. A kérdezés művészetéhez kell érteni, a mely míg egyfelől megnyitja az értelem zárt rejtekeit is, addig másfelől megoldja a gyermek kötött nyelvet. Tehát az kívánatos, hogy a kérdések mindig megfeleljenek a logika, a gondolkodás és a nyelvoktatás szabályainak. Igen és nem feleltre soha ne vezessük a gyermeket, mert ez időrablás. Mindig legközelebb kell irányítani a kérdést azon ponthoz, a mely pont a magyarázandó fogalomkörben középpontul szolgál az egyes fogalomismérvék között.

Főleg az alanyra, állítmányra, esetleg valamelyik bővítőre kell kérdeznünk, igen sokszor pedig az okra, a mint ezt a célbavett dolog megkívánja. A nyelvoktatás érdeke azt is megköveteli a beszéd- és értelemgyakorlat előadójától, hogy a feleletekkel ügyesen tudjon elbanni. A tárgyalási egységekre, a részletekre vonatkozó egyes feleleteket általánosítani kell.

Mindazt, a mit tartóssá, állandóvá akarunk tenni, minél kerekébb egészet képező feleletekbe foglaljuk össze és karban is elmondattuk a gyermekekkel. A tanításban legyen fokozat: előbb egyes szókból álló feleletekkel is megelégedhetünk, azután fő-, majd egyszerű bővített mondatokban kívánjuk a feleleteket, később pedig összetett mondatokban, legvégül összefüggőbb előadásban, hosszabb szóbeli előadásban gyakoroljuk a gyermekek nyelvi képességét. Ezt nemcsak a nyelvi készségre való szoktatás fontos érdeke, hanem az ismeretszerzés módszere is követeli.

A budapesti tanítótestület régebben egyik gyűlésének programjába ezt a kérdést vette föl: »Megtartandó-e a beszéd-értelemgyakorlat mint önálló tárgya az elemi oktatásnak, avagy nem pótolhatná-e ezt a többi tárgyak előkészítő gyakorlatai?« Én, ha akkor budapesti tanító vagyok, ezen kérdésre röviden azt feleltem volna, hogy a beszéd-értelemgyakorlatok önálló kezelése a rendszeresebb nyelvi képzés szempontjából is föntartandó.

Ott találjuk továbbá az elemi I. osztályban a nyelvoktatásnak egy másik igen fontos ágát, az írás-olvasást. Szándékosan nem mondtam írva-olvasást, mert ennél szerencsétlenebb elnevezést alig képzem és semmiképpen el nem gondolhatom, miként és hogyan lehetne írva-olvasni... Lássuk tehát az írás-olvasást a nyelvoktatás szolgálatában. Ennél a foglalko-

zásnál a leghatározottabban a nyelvoktatás körében mozgunk és a tulajdonképpeni nyelvtani oktatásnak is igen-igen nagy szolgálatot teszünk. A beszédhangoknak a hallóérzéssel való felfogására képesítjük a gyermekeket, nyelveiket gyakoroljuk a hangok összefoglalásában. Azt hiszem, uraim, ez és az effajta működés nem más, mint nyelvi képesítés. Tovább megyünk: a beszédhangokat a betűk alakjában rajzoljuk előttük, velők is rajzoltatjuk, majd a megismert betűket szótagokká, szókká foglaljuk össze a megfelelő fokozatban. Mi ez? Nem nyelvtani oktatás-e? Persze nem ezen a néven megtanítjuk a gyermeket arra is, hogy vannak beszédhangok, melyeket két jeggyel írunk; százszor és ezerszer szólunk így a gyermekekhez: szóljatok egy szót! Miféle hangok hallatszanak ezen szóban? stb. Később, az írás-olvasás befejező fokán, két-három rövid szóból álló mondatokat íratunk velők, sőt meg is nevezzük, hogy ez mondat. A mondatokat végül az I. év végén szókra bontatjuk, a szókat tagokra választatjuk, a szótagokat pedig hangokra bontatjuk. Megtanítjuk őket arra, hogy a mondatok első hangját nagy betűvel írjuk, sőt a nagy betűk megtanulásának szükségét éppen azzal indokoljuk előttük, hogy a vezeték- és keresztnéveket csak a nagybetűk ismerése és használata mellett tudjuk helyesen leírni, mert ezt így szokták. Olvasási gyakorlatok közben arra szoktatjuk a gyermekeket, hogy a szók között levő hezagokat figyelembe vegyék, azaz két különböző szóhoz tartozó betűket össze ne olvassanak, másfelől lehetőleg mindaddig meg ne álljanak az olvasásban, míg egy pihenési jelhez nem értek. Általában az írásjelek jelentőségét megmagyarázzuk és azoknak megtartását megkívánjuk.*) Nem foglalkozunk ugyan az alany és állítmány kikeresésének unalmas munkájával, de mindenki beláthatja, hogy ez az eljárás nem egyéb, mint nyelvtani oktatás. Csak arra kell figyelni, hogy tanításunk magából az írás-olvasásból önként folyjék és semmi esetre se legyen az nyelvtani száraz okoskodás, hanem természetes, egyszerű, a tanítás első fokához illő működés.

Ezek után végül még azt kívánom itt megjegyezni, hogy nagyon hibáztatható azon módszertani irány, a melynek követői az írás-olvasás kiindulási pontjaul szorosán a nyelvtani alapot veszik. Valóban mosolyra gerjesztő óhajlás szerintem azt kívánni, hogy az írás-olvasás megkezdésénél, tehát még alig 2—3 hétig iskolázó gyermekekkel a mondatokat szókra, ezeket hangokra elemeztessük, azaz analitikaszintetikai eljárást kövessük, holott a szintetika-analitikai százzsorta könnyebben célravezető.

*) Íratunk a gyermekekkel emlékeztetőből egyszerű mondatokat, pl. leírják egyik padban ülő gyermekek neveit, leírják, hogy mi van az iskolában jobbra balra, leírják, hogy melyek az ételek gyümölcsök, mely tárgyak fehérek, feketék stb.

Ez még inkább vizsának tűnik föl, ha tekintetbe vesszük, hogy ezen kivansággal ellentétben a felsőbb tanfolyamok nyelvtanai éppen megfordítva szóhangok ismertetésével, a betűk tanával kezdődnek. Hiszen tudniok kellene az ezen irányt képviselő uraknak, hogy sokkal közelebb esik a gyermek felfogásához a hang, melyet annyi mód, alkalom van érzékeltetni, mint a mondat és ennek részei, a szók.

Szerintem az írás-olvasás megindulásánál, a kezdet kezdeténél nem lehet a nyelvtanból kiindulni, a nyelvoktatást megnevezni; hanem itt egyelőre csak az írásnak, mint ilyennemű ügyességnek, elsajátításáról lehet szó, s mindaz, ami a nyelvoktatás érdekében ezen a fokon történhetik, az csak hallgatólágyosan, a tanító öntudatos vezető képességében, szoktatásaiban mehet végbe. Mikor azonban a gyermekek az írás és olvasás nagyobb nehézségeit legyőzték, ugyszólván vérükbe ment az, ami a nyelvoktatás tekintetében eddig önkéntelenül elsajátítottak, akkor ezen az alapon valik lehetővé a nyelvi, illetőleg nyelvtani ismereteknek rendszerezése, illetőleg kibővítése.

Azt hiszem eléggé jeleztem a fentebbiekben a felvett tárgyra nézve álláspontomat. Ezen az alapon, megvallom, nem volna nehéz dolog rány bizonyítani azt sem, hogy én még a számtanítás körében is alkalmat látok a nyelvi képesség művelésére. Ami azt illeti, bátran ki mondhatom, hogy ez sem nekem, sem kollegáimnak nem volna hibája, hanem csak előnye. A magyar tanítóság van hivatva a szép magyar nemzeti nyelvet apolni, fejleszteni, kifejezővé tenni, a műveltség magas fokára emelni. Ez nemcsak hivatásbeli kötelesség minden tanítónál, ki a kedves haza levegőjét szívja, hanem honpolgári jog. Foglalkoznunk kell, igen tisztelt olvasóim nemzetünk előnyelvének művelésével komolyan, tudatosan, honfiúi lelkesedéssel, hogy érdemesek legyünk a magyar tanító elnevezésre. Nem szabad és nem lehet e tekintetben egyetlen egy alkalmat sem mellőznünk, egy iskolai osztály munkaterét sem kiesnielnünk. Fel tehát a munkára, szeretett kartársaim, a második ezredév reménye edzi meg erőnket a kitartásra. Ne feledjük ezen fontos jelmondatot: *nyelvében él a nemzet!*

Eger.

Szóke Sándor.

Utoljára a slöjd-vitához.

Láng Mihály képezdei igazgató úr becses cikkére néhány sorban akarok válaszolni, előre kijelentvén, hogy ez utolsó felszólalásom, mert végre is unalmassá lesz a dolog, ha ugyan el nem fajul.

Mindjárt a sorok elején azt írja Láng úr, hogy az én cikkeimből nem tanulta meg mi a slöjd. Elhiszem. Nekem nem lehetett célom és feladatomból oly egyént arra megtanítani, ki hasábos cikkeket ír ellene; de hogy Schranz

és Manczos derék kartársak műveiből sem tanulta megismerni a slöjd célját és mibenlétét, azt bizonyítják felszólalásai és bizonyíthatják mindazok, kik a munkatanításhoz értenek. Altitásomat a következőkre építem: Ön dolgozataiban mindenütt azt hangoztatta, hogy Guttenberg és tanítványai a svéd rendszer hívei, pedig azok olyan messze állanak a svéd rendszertől, mint éppen kollega úr. Ebből következtetem, hogy nincs tisztában a svéd slöjddel és én csak ezt konstataáltam. Ismételten vagyok bátor hangoztatni, hogy a ki a náäsi rendszert meg akarja bírálni, abból a tényből kell kiindulnia, hogy annak minden része átgondolt és okadatolt; ezt módszerére, a minták és szerszámok használatára mondhatni. Már pedig rendezett képzetsorok a legnagyobb jelentőséggel bírnak a szellemi képzésre. Foglalkoztak mindezekkel a külföldön élő paedagogusok és bölcseészek, de arra egy sem jött, hogy annak tartalmi rendszere ninesen és hogy csak a kezűgység külső formáiban érvényesítik bölcseéségeket. És azért gratulálok ezen felfedezéséhez!

Ön nekünk valami újat akar nyújtani és rosszul esik, hogy a régit megvédjük. Lehet, hogy az ön műve oly kitünő, hogy el fogja seperi a slöjd apostolokat, kik aztán sajnálhatják elköltött pénzöket és feláldozott szünidejüket. Addig azonban engedelmet kérek azon szerény megjegyzésért, hogy sok új, amíg alapos vizsgálatot ki nem allott, míg a tapasztalat próbakörének nem volt alárendelve, nagy-szerűnek, sőt tökéletesnek látszik. Mit is mond a svéd paedagogus Salamon Ottó? »Sok, a mi *felületes* szemlélés alkalmával egyszerűnek és tisztának látszik, különböző együttműködő tényezők eredményének mutatkozik, ha az ember közelebből megvizsgálja. Azért a tapasztalt tanító valamely dolog czélszerűségéről vagy czélszerűtlenségéről óvakodik elhamarkodott következtetéseket levonni, vagy valamely módszer használhatóságáról itéletet alkotni. A jó paedagogus nem elégszik meg azzal, hogy azt pusztán *lássa*, hanem tanulmányozni fogja alaposan, *különösen annak hatásait*. Mielőtt valami újat elfogadna, mely a meglevőt halomra akarja dönteni, *alaposan* meg fogja vizsgálni, mennyiben jobb és praktikusabb az a réginél, mert biztosan tudja, hogy a teoriában sok látszik jónak, anélkül, hogy a gyakorlatban a neki tulajdonított előnyöket nyujtáná. Azért bocsássa meg kedves igazgató úr, hogy bizalmatlanul fogadják tervezett újításait. Lássuk a munkát, lássuk annak eredményét! Addig fölösleges minden további disputa.

Lássa, az ön által lenézett Nääsben 26 éven keresztül minden héten 2 órát vitatkozásra fordítanak. E disputában — képzelheti — ennyi idő alatt sok jeles tanférfiu is vett részt, mert méltóztatik megjegyezni, hogy Nääsben a tanítókon kívül egyetemi, középiskolai tanárok,

tanfelügyelők stb. sem ritkák. Nääs a nyert tapasztalatokat felhasználta és nem b szelt soha kicsinylőleg a kurzisták tanácsairól, felvilágosításairól — mint igazgató úr a slöjd rendszerről és ennek képviselőiről. Daczára ennek merem kimondani, hogy a magyar rendszer felállítására nem egy ember munkája, hanem az egész tanítóságé. 50 ezer szem többet lát, mint két szem. Ezért nem akarják a slöjd képviselői a dolgot elhamarkodni, hanem dolgoztatni akarnak, hogy idővel abból a magyar mintasorozatokat összeállíthassák, az alföldi és hegyi, a városi és falusi iskolák számára.

Egyik felszólalásomban jeleztem, hogy nem az elvégzendő tárgy a fő, hanem hogy a munkával neveljük a gyermeket. Hogy azonban ezt tehessük, oly munkatanításra van szükségünk, mely a módszertan elveinek megfelel, szóval, kell, hogy annak is módszertana legyen, mint bármely más tantárgynak. Úgy látszik e módszertan hiányzik az ön mintasorozatából. Azért hangsúlyozom ezt, mert felszólalásai mellett tanuskodnak. Az ifjuságnak munka általi nevelése fontosabb előttem, mint a tárgyak, melyeket azon alkalommal készítenek; a slöjd éppen az által paedagogiai és nevelő, hogy nem fekteti a fősúlyt annyira a tárgyra, mint inkább annak előkészítőjére. A paedagogiai slöjd, melynek különösen alapvető tanintézetekben van helye, legfőbb feladata nem annyira gépies ügyességek elsajátítása, mint inkább bizonyos testi és lelki erők fejlesztése. A szem és kéz kiképzésén kívül az ember öntevékenységet és testi ereit fejleszti; figyelemre, pontosságra tanítson, kitanításra szoktasson. Ezek s hasonló célok teszik a slöjddöt formális képző eszközzé. Ha célját el akarja érni, bizonyos, hogy a gyermek természetéhez és nyilvánulásához alkalmazkodjék, mi azonban csak akkor lehetséges, ha nem üzzük azt tetszés szerint, hanem bizonyos a gyermeki természetnek megfelelő alapszabályok szerint.

Néhány szavam volna cikkiró úr által sokat emlegetett »nemzeti« szempontoz is. Vajjon eleget teszünk ennek »babaharisnyák, zuggattyúk, Jóskák, Jancsik stb.« készítésével? Nem tesz az is nemzeti szempontból annyit, ki a gyermekeket rendszeres munka által akarja nevelni, most, mikor a külföldi iparral annyira elárasztják a piacot? Tud-e iparunk a külföld iparával versenyezni? Nem. Miért? Nem fejlesztettük az iparosban a szépérzékét, nem ügyesítettük kezét azon korban, melyben lelke a behatások iránt legfogékonyabb vala. Ha a külföld paedagogusai az ön által ócsárolt kézimunkával még fokozni fogják e szépízést, nem fogja-e ez hatását velünk éreztetni? Vagy az a kézimunka, mely minden országban bevált, mely minden nemzet gyermekeinek megfelelő, csak éppen a magyar ifju természetének nem való? Az emberi természetből csak azt lehet bizonyítani, hogy a kézimunka szükséges,

hogy a kezét nem lehet képezni, hanem hogy a kéz ügyesítése csak következménye az értelmi képzésnek, a kéz csak a szellem szolgálója. Mi nem akarunk asztalosokat, könyvtököket stb. képezni, csak odáig segíteni a növendéket, hogy kezeit minden körülmények között használhassa. Azért az ön játékgyűjteménye is jó előiskolája lehet a tulajdonképpeni munka-iskolának. (Módszeréről nem szólhatok, mert nem ismerem.)

A könnyűről-nehézre, nehézőről-összettepre való haladásnak megbírálása nem olyan könnyű és azért megbocsátható, ha e téren oly vastag tévedésbe esett. Sehol nem eshetik a gúnylódó, a megvető oly csapdaba, mint itt. Mondhatni, ki minden kérdéses munkát maga nem végzett s csak elméletre alapítja támadásait, az sem nem képes, sem nem jogosult figyelemreméltó utasításokat adni.

Ezzel végeztem. Ön, mélyen tisztelt igazgató úr mondhatja, hogy a kik a slöjd eszméjével foglalkoztak és foglalkoznak, nem értenek a dologhoz vagy hogy elfogultak; mondhatja, hogy a slöjd nem felel meg a magyar gyermek természetének; mondhatja, hogy egész Európa, sőt Amerika is felsült a slöjd-apostoloknak, mondom mindezeket elmondhatja komolyan vagy gúnyosan, a hogy éppen tetszik. En mindaddig el nem hiszem, míg kézzelfogható eredménnyel meg nem győz; míg iskolájában oly eredményt nem tud felmutatni, mely legalább a slöjdével versenyezhet. Szerintem abban hibázott, hogy megtámadta a régi slöjd-rendszert, de helyébe kipróbált magyar rendszert nem tud ajánlani. Lássuk az eredményt! Ha nem lesz tökéletesebb az ócsárolt slöjdnél, akkor reklámnál egyébnek nem fogja tartani senki sem. A mostani slöjd-vitában ez utolsó szavam, akármivel, akárhogy támadhat, akármint beszélhet, azt fogom mondani: mutasson legalább oly eredményt, a minót a lenézett slöjddel elért a külföld, mert nálunk még oly fiatal, oly kezdetleges az egész, hogy eredményre hivatkozni nem lehet.

Csik-Somlyó.

Augusztin Imre.

Egyesületi élet.

Meghívás. A bibornok hercegprimás Ó Főmagasságától legkegyelmesebben megerősített országos kath. tanítói bizottságunknak tanügyi tanácsa f. évi február 27. napján d. u. 4 órákor a budapesti központi papnevelő intézetben gyűlés tart, melynek tárgyai lesznek: 1. A biboros hercegprimás Ó Főmagassága legkegyelmesebb leiratának tudomásul vétele után a f. évi július hónapban tartandó közgyűlés tárgysorozatának megállapítása és a tárgyslandó tételek előadóinak kijelölése. 2. Az országos bizottságunk és a hazai katolikus tanítóegyesületek között léte-ítendő viszonyból folyó legközelebbi teendők megállapítása. 3. Egy központi bizottsági helyiség létesítése módozatainak megbeszélése. 4. A bizottság árvaház alapjának ügyében teendő intézkedésről való gondoskodás. 5. Egyéb folyó ügyek és indítványok. A fentebb nevezett tanácsnak, melynek a bibornok hercegprimás Ó Főmagasságától legkegyelmesebben megerősített alapszabályaink szerint az egy-

házmegyei főtanfelügyelők hivatalból tagjai tisztelettel teljesen jelzett gyűlésére a bizottság tagjait ezennel meghívom. *Dr. Steinberger Ferenc*, a magyar kath. tanítók orsz. bizotts. e. elnöke.

Győregyházmegyei kath. tanítóegyesületek szövetsége. A »Népnevelő« annak idején részletes tudósítást közölt a győregyházmegyei kath. tanítóegyesületek képviselőinek múlt évi november 24-én tartott értekezletéről, melyen kimondották, hogy az egyházmegye területén működő kath. tanítóegyesületek tömörülnek, szövetséget alkotnak. Ez ügyben most a második lépésről is számot adhatunk. E hó 13-án Sopronban volt ülés, hol az alapszabály-tervezetet tárgyalta le az erre kiküldött bizottság. E gyűlésen 12 bizottsági tag jelent meg. Nevezete en: *Rósn Nándor és Tornássy János* Sopronból, *Kiss József* iváni főtanító a csepregi esp. ker. részéről, *Haizinger György* a kőnyai esp. ker., *Hackl József* ruszti főtanító a kismartonvidéki egyesület részéről, *Mersich István* a locsmándi ker. részéről, *Kocsis István* a széplaki, *Füzy István* a kapuvári ker. részéről, *Lomostz N.* védényi főtanító, *dr. Karácson Imre* képzési igazgató, *Ujlaky Géza* és *Oveges Kálmán* Győrből. A gyűlésen *dr. Karácson Imre*, mint az alapszabály-tervezetet kidolgozó hármast bizottság elnöke, ismertette a tervezetet melyet pontról-pontra tárgyaltak s néhány lényegtelen módosítással el is fogadtak. Együttal megbizta az ülés a tervezetet kidolgozó bizottságot, hogy az alapszabály-tervezetet kinyomassák s az egyes egyesületek elnökeinek megküldjék, hogy az egyesületek tavaszi üléseiken tárgyalhassák azokat. Felhatalmazták továbbá a bizottságot, hogy annak idején az alakuló közgyűlést összehívják. Mivel pedig az előkészítéssel járó levelezés és nyomdai költségek fedezetet kívánnak, kimondották, hogy az előzetes költségek fedezésére minden egyesület 5 forintot fizessen a meghatározott hármast bizottság pénztárosának. E végrehajtó-bizottság elnökéül *dr. Karácson Imre* győri tanítóképző-intézeti igazgatót, jegyzőül *Ujlaky Gézát*, pénztárosul *Oveges Kálmánt* választották meg. Nagy lelkesedést keltett az összegyűlt 2 bizottsági tagban, hogy a gyűlésen *Póda Endre* soproni apát-plebános és *Szabó Károly* sopronvármegyei kir. tanfelügyelője megjelentek s a tanácskozást nemcsak figyelemmel kísérték, de abban részt is vettek. Az elfogadott alapszabály-tervezetről röviden jelezhetem, hogy azt sikerült úgy összeállítani, hogy az egyházmegye területén működő kath. tanítóegyesületek között lehetőleg szorosabb kapcsolatot létesít, s e mellett azok autonómiáját lehetőleg érintetlenül hagyja. Ezek után már csak az egyes egyesületektől függ, hogy a tervezett, s annyira szükséges szövetség létrejöjjön. Hiszünk, hogy az egyházmegye minden tanítója átérzi a szövetség létesülésének fontosságát, felfogja annak horderejét és éppen azért szívvel lélekkel esatlakozik a mozgalommal. Nem lehet elszámlálni a fontos teendők sokaságát, melyek a szövetségre várnak, az egyházmegyei tanügyének mezején a hazai népnevelés, az egyház a tanítók érdekeit lesz az hivatva istápolni, elősegíteni. Nagy, nemes célok. Elérésükhöz erő kell, az erő pedig az egyesülésben rejlik. Ne felejtsek el ezt Győregyházmegyei kath. tanítói!

Nyilas.

Lapszemle meg egyéb.

A »Katholikus Tanügy« már néhány számán keresztül, szemelvényeket közöl egy sajtó alatt lévő *káté-tervezetből*. Igazán derék dolgok ez eddig közöltek s ismerve a jelenleg használatban lévő (öreg) kátékat, nagy várakozással nézünk az egész mű elé. Ugy a kérdések, mint a feleletek, pedagógiai szakképzettségről tesznek tanubizonyosságot; világosak, egyszerűek, könnyen megérthetők, a gyermek lelki világához szólnak, egy szóval sokat ígérők. Készséggel szólunk majd az egész munkáról is.

Ugyancsak a »Kath. Tanügy« *Számora* tollából közöl a vallásos érzelem ápolásának fontosságáról a *kisdedőrodákban*, egy nagyon tartalmas cikket.

Egyik előző számunkban megemlékeztünk volt arról a változsról, mely a »Népnevelők Lapja« szerkesztésében beállott azon alkalomból, hogy szerkesztőt cserélt. Egy kis mulasztás illet bennünket a tekintetben, hogy amidőn a szerkesztőváltozásról beszámoltunk, nem adtunk egyszersmind kifejezést, ama tiszteletünknek és elismerésünknek, amelyre kell hogy adózzunk *Sajó Sándor* kollégánknak, egyrészt azért a jó viszonyért, mely bennünket, illetőleg lapját a miénkhez fűzte, másrészt azért, hogy mint a vallás-erkölcsön nyugvó nevelés igaz embere, mindenkor sikra szállt, s ott harcolt nyílt síksákkal oldalunk mellett, amikor és ahol az alkalom és a szükség azt úgy kívánta. Tartsa meg ezt a rokonszenvét a jövőben is velünk szemben.

A »Népnevelők Lapja« az iparos-tanulók iskolájának retorajáról vezető cikkelyt ír. Ez a kérdés is méltán sorozható azok közé, melyeket ezen közös névvel jeölnek: tengeri kigyó. Az utóbbi időben nagyon sokat hallunk e témáról beszélni legutóbb (jan. 31.); a székesfővárosi iparoktatási bizottmány is foglalkozott vele. A tárgyalás eredménye oda vezetett, hogy a bizottmány érdemlegesen nem határoz addig, amíg az iparosok véleményét is meg nem hallgatja.

A »Népnevelők Lapja« hasábjai éppen e tárgyban *Ember János* a legjelenlegi szerkesztője tollából többször és kimerítően irányító cikkeket hoztak. E cikkek hatásának tulajdonítható az az eredményes vele való foglalkozás, mely most az iparosok érdeklődését is feleltette annyira, hogy a tanterfiak tanácskozásában az iparos elem is képviseltette magát.

Az említett cikk, az iparos tanulók iskolájának reformjával határozottan a szakiskolát jelöli. A reformálással a jövő érdekeit tekinti irányadónak. Többek között — idevágólag — ezeket mondja: Egy olyan iparos és főleg ipari munkásnemzedéket (t. i. kíván a jövő), melynek értelmi ereje, szakképzettsége, ügyessége, lehetővé teszi minden téren a maga erejére támaszkodó ipar kifejlését s biztosítja az érdekeltek boldogulását.

Erre az mondja: *ilyen iskola a szakiskola*. Itt tehát első fokövetelés, hogy minden szakma, de egyelőre legalább is minden nagyobb szakma, kapja meg a maga szakiskoláját.

A magunk részéről mi is ezen felfogásnak vagyunk hívei, mert valódi sikert csakis ezután lehet elérni. E mellett bizonyít, igen eklatánsul, az eddig divó szakrajzolás is.

VEGYESEK.

Tanügyi hírek az esztergomi főegyházmegyéből. Havas Győző nemes-ócsai, Hanusz Győző kis-váradi, Huszár László nagy-megyeri, Kiss Ferenc egyház-gellei, Kmoskó István sasvári, Martinkovits Alajos cseszteli, Streicher János garam-szent-györgyi, Verner Tivadar kiripolczi, Gyövr Emilia tótdíói és Szita Margit névdi tanerők állásaikban véglegesen; Buresch Zsófia stepanói, Korniss Emma dicskei és Weidenhoffer Emilia veréblyi tanerők pedig állásukban ideiglenesen megerősítették.

Az állami iskola és a katolikus ünnepnapok. Előző számunkban adtuk Hulják Lajos tót-pelsőci állami tanítónak igazgatója ellen tett panaszát. Az illető igazgató, a ki a katolikus ünnepeknek meg nem tartását indítványozta, nem Zolich Károly, hanem *Kropka István*. Zolich Károly, a nagytapolesányi áll. iskola igazgatója, — mint *Knihá* Constant, a nagy-tapolesányi állami iskola hitoktatója, oszt. f. e. m. áldozópap nyilatkozata monlja — róm. katolikus vallású, és nemcsak, hogy nem szabadkőműves, de pozitív keresztény kath. meggyőződése és ennek megfelelő ténykedése olyan, hogy bármely elsőrendű katolikus intézetnek csakis dicszére válhatnék. Csak minél több ilyen férfit az állami iskolák élére, és annál kevesebb okunk lesz félni az állami iskolák szaporításától. Zolich igazgatása alatt álló áll. iskolában nemcsak a rend és tisztaság példás, de mindenkinek lelkiépülésére szolgál az is, hogy a r. kath. tanuló-íjúság részt vesz úgy a vasár- és ünnepnapi szt. misén, valamint a nyilvános körmenetekben a tisztán katolikus és hitbuzgói tanítói kar élén.

Tanítónői pályára átlépő óvónők zenevizsgálati tárgya. A nagyméltóságú vallás és közoktatásügyi m. kir. Miniszter ur f. évi február 9 én 6047. sz. a. kibocsátott rendeletével azon elvi kijelentést tette, hogy a tanítónőképző intézeti magánvizsgálati engedélyt, mert okleveles óvónők zenei képzettségüket szabad választás szerint, akár a zongorán, akár a hegedűn mutassák be.

Utmutatás a szőlőművelésre cím alatt a földművelésügyi miniszter. ur egy igen hasznos könyvet adott ki, mely különös tekintettel van a filoxera által elpusztított szőlők felújításának előmozdításáról szóló 1896 : V. t. cz. végrehajtására, egyebekben pedig általánosságban vezérfonalul szőlőművelőknek az elpusztult szőlők helyreállítása s a helyreállított szőlők művelése kérdésében. Ára 1 korona; azonban lelkeseknek és tanítóknak, akik ez iránt egyszerű levélben vagy akár levelezőlapon a földművelésügyi m. kir. miniszterium szőlőszeti osztályához fordulnak, a könyv ingyen küldetik meg.

Az írás-olvasás tanításának új módja. Az írás-olvasás tanításának új módját mutatta be körútjában Czukráz Róza kolozsvári vezető-tanítónő a budapesti vidéki állami iskolákban. Január 28-án Mátyásföldön tartott bemutató előadást, melyet számos kiváló tanfőú hallgatott végig. Az új tanításmód bizonyos cselekvéssel vagy a hangra vonatkozó más kézjellel köti össze az összes hangokat, miáltal a hangok összefoglalásának összes eddigi nehézségeit szándékozik eltüntetni. A betűalakok könnyebb megjegyzése czéljából minden betűre valamely tsaló hasonlatot alkalmaz.

Munkára való nevelés. Dícséretreméltó az az áldozatkészség, melylyel a kassai keresk. és iparkamara viseltetik a kézügyesség és munkára való nevelés iránt. A múlt évben 200 frtot adott az új irányú iskola felszerelésére s ez évben szintén annyit. Ezenkívül elhatározta, hogy a kassai kir. kath. tanítóképző-intézet növendékei közül minden évben küld ki kettőt ily irányú tanfolyamra saját költségén. Most meg 3 hónapra terjedő kosárlonó tanfolyamot nyitott az V., VI. osztályú leány növendékek számára.

Kussányi Endre, ny. kántortanító áldásos életének 78-ik, kántortanítói működésének 50-ik évében elhunyt Tisza-Püspökiben, f. hó 16-án. Ö. v. f. n.

Alapszabályok katolikus munkás-egyesületek részére. Immár elodazhatatlanul meg kell indítani a ker. szociális munkát keresztény alapon álló munkás-egyesületek szervezésével. Megkönyvitendő a kezdet nehézségeit. Gyürky Ödön dr., a »Társulati Értesítő« szerkesztője, külön füzetben kiadott egy »Alapszabálytervezetet katolikus munkás egyesületek« részére, mely egy a tisztán katolikus, mint a keresztény munkás-egyesületek részére igen jól használható. A kis füzetet ingyen kaphatja meg mindenki, aki e végből a szerkesztőhöz fordul.

Szerkesztői üzenetek.

V. Ebben a dologban a legjobb akarat mellett sem adhatunk felvilágosítást, mert a bírálatokat a Társulat minden külső befolyástól menten óhajtja eszközölni, s ezért a kérdésközlést meg sem kísértjük. — Egy tanítónő. Beérkezett. A jövő számban az érdemleges választ is megadjuk. Addig is köszönet azért az érdeklődésért, de különösen azért a nemes felfogásért, melynek levelében kifejezést adni szíves volt. A cikk jönni fog. — L. A Örömmel fogadjuk, mert elvünk és intenciónk az, hogy a kath. tanítószágban az ősi erényt, az igazi hivatászeretetet tőlünk telhető minden eszközzel ápoljuk és fentartsuk. Igaza van, minden szónál szebben beszél a tett. Az iskola szeretete biztosítja majd azt a kort, midőn jogos igényeink teljesítése elől nem térhet ki a társadalom. — B. F. Levele után ítélve, nem kell nagy bátorság s elkészíti azt, de mi készséggel megküldjük. — Ö. K. Köszönet az értesítésért. Úgyük szépen halad. Csak tovább; a siker nem maradhat el. — A. J. Levelet áttettük az igazgatóság-

hoz. Annyit mi is megírhatunk, hogy tanszerekkel nem, csak tankönyvekkel segíeyez — A. I. A rendelkezéshez tartjuk magunkat. Jó, várjuk, a kérdés időszéri. A levelet szíves figyelmébe ajánljuk Údözlet. — O. K. A beküldött cikkekre vonatkozó bírálatokat, elvből nem tesz-zük közzé. Beérkezett. Felhasználjuk. — M. J. Az elhalt kántortanító özvegye 1, évig az összes jövedelmeket élvezi; így intézkedik törvény és a püspöki szabályzat. — S. G. Az iskolaterem használata felett az iskolaszéki elnök teljes joggal rendelkezett. A gondnok hatalmaskodása mindenestre megtorlást igényel. Legjobb lesz az iskolaszék elé vinni az ügyet. A helyi természati nézeteltérések úgy jók, ha otthon intéződnek el. — B. Megkaptuk. Jobb volna, ha rövidebb ciklusokba foglalná a teendőket. — B. G. Az »Értesítő«-t köszönettel vettük ismertetni fogjuk.

Felelős szerkesztő: **Ember Karoly**.

Pályázatok.

Esztergom érseki megye.

I. Pályázat a nyitraibajnai másodtanítói állomásra. Kötelessége a mindennapi iskolakötelesséket 8 hónapon keresztül pontosan oktatni, a hitoktatást teljesíteni, az istentiszteletnél a gyermekekkel együtt megjelenni és velök a sz. gyónás és sz. áldozáshoz járulni. Jövedelme: 300 o. ért. forint egy polgári évre, előleges havi részletekben pontosan kifizetve. 4 öl kemény tűzifa, lakbér 25 frt, kertilletmény 5 frt; mellékjövödelme: a kántori teendőkből való segédkezésért és magán-órák adásáért. Csak okleveles tanítók vagy tanítónők pályázhatnak. Rendesen felszerelt folyamodványok az alulírttoz márczius hó 4-kéig intézendők. A választás márczius hó 5-én dé után 4 órakor fog megejteni. **Boll János**, nyitraibajnai plebános és isk.-széki elnök.

II. Ugyanott egy segédtanítói állomásra kántortanító mellé. Kötelessége egy osztályt 8 hónapon keresztül pontosan vezetni, a hitoktatást teljesíteni, az isteni tisztelőnél a gyermekekkel együtt megjelenni és velök a sz. gyónás és sz. áldozáshoz járulni. Jövedelme: Havonként 15 frt o. ért., lakás és teljes ellátás a kántornál. Mellékjövödelme: a kántori teendőkből való segédkezésért és magán órák adásáért. Rendesen felszerelt folyamodványok az alulírttoz intézendők, nek is pályázhatnak. A választás márczius hó 5-én dé után 4 órakor fog megejteni. **Boll János**, nyitraibajnai plebános és isk.-széki elnök.

A marczelházi kath. tanítói állomásra márcz. 7-ig pályázat hirdettük. Fizetés: a hitközségtől 228 forint, melyben bennfoglaltatik 3 kat. hold, 243 öl szántó, 489 öl rét haszonélvezete 32 frt értékben; államsegély 122 frt; ismétlő iskoláért a községi iskola-alapból utványoztatik 25 frt. Lakás két szoba, egy-egy konyha, kamra. Pályázók kérvényeiket az iskolaszékre címezve az Esperesi Hivatalhoz küdjék Kürthre. (Komárom-megye.)

A »Népnevelő« 5-ik számában hirdett nagy-szurányi tanítói állásra a pályázati határidő márczius hó 5-ig meghosszabbítottatik. Csak tanítók pályázhatnak. Az iskolaszék.

Szenavári anyaközséghez tartozó Felső-Legénd (Hontm) magyar-tót tannyelvű kath. tanítói állomásra pályázat hirdettük. Okleveles tanítónők is pályázhatnak. Fizetése: hitközségtől terményekben és készpénzben 145 frt, államsegély 255 frt, 2 szoba, konyha, kamra, istálló. Az állomás rögtön elfoglalható. Kérvények márczius hó 20-ig főt. **Pehátsek Arthur** esperes urhoz Litvára küldendők.

Turóluikai államilag segélyezett kath. kántortanítói állomásra márczius 8-ig pályázat hirdettük. Fizetése: 400 frt. Kántortanítói teendőin kívül köteles köznapokon papnak a templomban segédkezni. Kérvények **Stefanovics János** plebánoshoz Turóluikára küldendők.

Kalocsai érseki megye.

Moholy (Bács-megye) nagyközségben a róm. kath. kántori állomás üresedésben lévén, ennek betöltésére pályázat nyittatik. Az állomás javadalma: 1. Moholy

község házi pénztárából havi előleges részletekben fizetendő 500 frt. 2. A kántori lak beltelke után kiosztott 1000 []-ból legelőjutalék föld haszonélvezete 3. A hűközség tulajdonát képező kántorlakban szabad lakás. 4. Ostyasütésért a templompénztárból évenként 25 frt. 5. A kántort illető stóla-díjak a következőleg vannak meghatározva: a) a házasulandóknak a kihirdetésre való beírásért, helybelítő 50 kr., vidékítől 1 frt. b) Temetéseknél kis halott után stóla 25 kr., a háznál és a temetőben való magyar énekért 25 kr., nagy halott után stóla 50 kr., a háznál és a temetőben való magyar énekért 50 kr., k. porsoba kérés és a temetőben végzendő liberától összesen 1 frt. az úton a Könyörülj Istenem énekért 50 kr. Búcsúztatóért egyáltalán versenként 30 kr., úgy azonban, hogy a búcsúztató 12 versnél nagyobb nem lehet. c) Énekes misétől, ha az illelen szándékra mondatik, 20 kr., koporsós misétől 60 kr., jegyesekért mondott énekes misétől 40 kr., az örökös misétől az alapítvány tőke kamatjövendelméhez képest a szabályszerű jutalék körülbelül 40 frt. A kántor kötelezettségei külön pályázati feltételekben vannak megállapítva, mely feltételek a moholyi róm. kath. plebánián megtekinthetők és minden pályázó által kötelezőleg aláírandók. Csak tanítói és kántori oklevéllel bíró egyének pályázhatnak. A kántori oklevelet azonban igazolt 5 évi kántori működés pótolhatja. A működési és erkölcsi bizonyítványokkal kellőképp felszerelt kérvények a moholyi róm. kath. hűközségi képviselőtestületre czimezve, a választás napjáig, alulírott hűközségi elnöknel nyújtandók be. A választás 1899. évi márczius hó 23-án délelőtt 9 órára tüzetik ki, mely időre a pályázók — próbaéneklés és orgonálás végett — megjelenni kötelesek. A megválasztott állását 1899. évi április hó 10-én elfoglalni tartozik, mely napon a fizetés folyóválték. Kelt Moholyon, 1899. február 15-én. Ujhelyi Ágoston plebános hűközségi elnök. 1 3

Nyitrai egyházmegye.

Trencsén-Báan me. város róm. kath. iskola leányosztályi álomásra pályázatot hirdetik. Fizetése: 400 forint készpénz. Lakása 1 szoba, konyha, elő- és faháza, hozzá szükséges tűzifa. A mindennapo ok mellett az ismétlős oktatás is kötelező. A pályázók oklevél és működési bizonyítványukat alulírotthoz folyó évi márczius 31-ig küldjék be. Trencsén-Báan, 1899. február hó 11-én. Mihálik József apátplebános, egyházmegyei főtanfelügyelő.

Szepesi egyházmegye.

Istvánfalvi (Szepes megye) róm. kath. kántortanítói állomásra folyó évi márczius hó 11-ére pályázatot hirdetnek. Az állomás jövedelme 35 forintnyi állami segéllyel 40 forintot tesz. Dónay József plebános, isk.-széki elnök.

Székesfehérvári egyházmegye.

Az ettyeki (Fejér-megye) róm. kath. iskola I-ső osztályú tanítói állomásra márczius 9-iki határnapnál pályázatot kirendelték. Javadalma: 700 korona, havi előleges részletekben 4 méter kenény nasábra és egy butorozott szoba. A kérvények főt. Magdies István esperes plebánoshoz Ettyekre küldendők. Az állomás azonnal elfoglalandó.

Szombathelyi egyházmegye.

Az örüllási (Vas-m.) róm. kath. kántortanítói állomásra pályázatot nyitattik. Jövedelme a tanítói díjvel szerint: szabad lakás kis házikerttel, 3 hold szántóföld a község által művelve 30 frt., 2 hold legelő 10 frt., fa, a mennyi szükséges (10 ói) 40 frt., 18 mérő buza á 4 frt. = 72 frt., 30 mérő rozs á 3 frt. = 90 frt., készpénz a községtől 108 frt., 24 mázsa szénára 24 frt., stóla 12 frt. Fundációból 20 frt., összesen 406 frt. Tannyelv: német-magyar. Kérvények főtiszt. Strass Adolf vas-vörösvári plebános úrhoz február 28-ig küldendők. Az állomás azonnal elfoglalandó. 3-3

A Vas-Vörösvári segédtanítói állásra e lap 6. és 7. számában hirdetett pályázat márczius 25-ig megbosszabbították. 1-2

Veszprémi egyházmegye.

Novára (Zala-megye) róm. kath. férfi, esetleg nőtanító kerestetik. Fizetése polgári évre 350 frt havi előleges részletekben, ismétlős tankötelesek után körülbelül 20 frt s egy butorozott szoba fűtés és takarítással. Az állás azonnal elfoglalandó. Kérvények márczius hó 4-ig az iskolaszékhez küldendők.

Stampay ének- és imakönyve (V. kiadás, 223 oldal), passziók, temetési szertartások stb. vel. feltűnő szép kötetekben 15-25 kr-ával kapható. Kották és 11-ik könyv ingyen. Kóborút, Esztergom-megye.

Eladó vadonczok és gyümölcsfák.

Karasz Sándor Hegyesi (Bács-m.) tanítónak pusztá-kiszcebei gyümölcsfaiskolájában 150 ezret meghaladó két éves **alma**, **körte** és **mandula-vadoncz**, valamint **őszi baraczk**, **kajszin** és **szilvafélékből** — sok válogatott fajban — mintegy 20 ezer darab kitűnő gyökerzettel bíró **nemes fa** kerül eladásra a tavaszon. Megrendelések czimemre Kis-Körösrre küldendők, hol a levelek naponkint átvetetnek s a rendelések sorrendben elintéztetnek. **Árjegyzék kívánatra ingyen.** A tanító urak által tett megrendelesekből a befolyt összeg 1%-je a »Tanítók országos árvaházára« adatik. **Karasz Sándor** faiskolatulajdonos.

Orgona-építési műintézet.

RIEGER TESTVÉREK

BUDAPEST, Garay utca 48.

Rieger Testvérek Jägerndorfi (Osztr. Szil.) es. és kir. udv. orgona-gyáranak fiókja. Legolcsóbb árakon kiváló orgonákat szállítanak. A czég 24 évi fennállása óta

630 uj orgonát

épített, melyek közül 222 esik Magyarországra, a többbit Norvégiába, Németországba, Romániába, Orosz-, Olasz- és Törökországba szállították.

Orgona-árjegyzékek ingyen és bérmentve.

Rum, finom likőrök, mézbor és mézlikőr

bark hiideg uton minden készülék nélkül kitűnő minőségben előállíthat.

Dugók, Gummitömlők.

Minden borbetegség elleni szerek
Kezelési könyv és árlapok ingyen.

WATERICH A.

Budapest, VII., Dohány-utca 5.

Első és legrégebbi üzlet e szakmában.
Fennáll 30 év óta.